

ZAKON

O SPREMEMBAH IN DOPOLNITVAH ZAKONA O SLUŽBI V SLOVENSKI VOJSKI

I UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I in 121/21; v nadaljnjem besedilu Zakon o službi v Slovenski vojski ali ZSSloV) je bil sprejet leta 2007 in noveliran leta 2021. V skladu s tretjim odstavkom 22. člena Zakona o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C in 203/20 – ZIUPOPĐVE; v nadaljnjem besedilu Zakon o javnih uslužbencih) je uredil nekatera vprašanja vojaške službe za poklicne pripadnike Slovenske vojske v delu, ki v Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20; v nadaljnjem besedilu Zakon o obrambi ali ZObr) še ni bil urejen, oziroma je še dodatno opredelil posamezna vprašanja, za katera so bila načela določena v Zakonu o obrambi.

Z Zakonom o službi v Slovenski vojski so bili v začetni fazi doseženi pozitivni učinki pri pridobivanju, nagrajevanju in zadrževanju kadra. Z nastopom finančne krize ter posledično s finančnimi omejitvami v obrambnem resorju pa pozitivnih učinkov zakona za pridobivanje in zadrževanje kadra po letu 2010 ni bilo več. Število pripadnikov stalne sestave Slovenske vojske se je začelo zmanjševati in ni bilo več mogoče zagotoviti načrtovanega obsega popolnitve stalne sestave.

S spremembo zakona v letu 2021 so se uredila še nekatera področja, katerih namen je bil povečati interes za zaposlitev v Slovenski vojski. Na tem področju so se sicer pokazali določeni pozitivni učinki, ki pa še vedno ne zagotavljajo popolnjevanje Slovenske vojske v skladu s sprejetimi srednjeročnimi in dolgoročnimi razvojnimi dokumenti. Glede na navedeno je treba sprejeti dodatne ukrepe, s katerimi bi zaposlovanje v Slovenski vojski lahko še povečali. Število prihodov in odhodov iz SV – stalne sestave vojske za obdobje od 2004 – 2022 (na dan 20.10.2022) je razvidno iz spodnje tabele.

Tabela: Prihodi v SV – stalna sestava (na dan 20.10.2022)

Leto	Prihod
2004	821
2005	683
2006	454
2007	245
2008	327
2009	680

2010	342
2011	296
2012	170
2013	171
2014	140
2015	264
2016	204
2017	137
2018	117
2019	111
2020	222
2021	258
2022 do 28. oktobra	163

Opravljenе so bile analize in izdelana je bila ocena, da je na trgu delovne sile še možno pridobiti ustrezen kader za zaposlitev v Slovensko vojsko, upoštevajoč statistične podatke, koliko polnoletnih oseb do starosti 27 let je vpisanih v najmanj srednjo poklicno šolo (18.465 državljanov v letu 2021). Z zaposlovanjem kandidatov s končano osnovno šolo bi se lahko v Slovenski vojski popolnilo določene formacijske dolžnosti, lažje pa bi se tudi doseglo ciljno izobraževanje za določene poklice na srednjih šolah, s katerimi bo imelo ministrstvo sklenjene dogovore.

Za pripadnike Slovenske vojske je treba za čas, ko je razglašena povišana pripravljenost, drugače urediti določene pravice in obveznosti, zlasti glede organizacije delovnega časa in po splošni zakonodaji posebej varovanih kategorij zaposlenih. Predlagane omejitve so dopustne tudi v povezavi z Direktivo Evropskega parlamenta in sveta 2003/88/ES z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih delovnega časa, ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu ter glede na relevantno sodno prakso sodišča Evropske unije. Določene službe lahko glede na specifiko del in nalog uredijo delovni čas in organizacijo dela drugače (npr. policija, vojska). V primeru povišane pripravljenosti in izhajajočih nalog oz. dejavnosti, ki jih pripadniki Slovenske vojske v tem času opravljajo, je treba urediti izjemo od ureditve delovnega časa, kot je določen v Direktivi 2003/88. Gre za opravljanje del in nalog v povišani pripravljenosti, katerih resnost in obseg zahteva sprejetje ukrepov, ki so nujni za zaščito življenja, zdravja in varnosti skupnosti, tudi mednarodne ter katerih izvedba bi bila lahko ogrožena, če bi bilo treba upoštevati vsa pravila, ki so določena v zadevni direktivi. Povišano pripravljenost skladno z Zakonom o službi v Slovenski vojski uvede načelnik Generalštaba SV.

V letu 2022 je bil velik porast tožbenih zahtevkov in drugih zahtevkov, s katerimi pripadniki SV uveljavljajo plačilo pripravljenosti za delo na delovnem mestu oziroma določenem kraju v višini 100% urne postavke osnovne plače za vse dejavnosti opravljanja vojaške službe (do začetka meseca oktobra 2022 je bilo iz tega naslova vloženih preko 900 tožbenih zahtevkov in zahtev za varstvo pravic). Slednje je posledica odločitve Sodišča Evropske unije v letu 2021, s katero so bili določeni kriteriji za izključitev nekaterih dejavnosti

opravljanja vojaške službe iz uporabe Direktive 2003/88/ES. Z upoštevanjem navedene odločitve je Vrhovno sodišče RS v letu 2022, pri presoji konkretnega primera pripadnika Slovenske vojske razsodilo, da se čas pripravljenosti za delo na straži, šteje v delovni čas s pravico do plačila v višini 100% urne postavke osnovne plače. Pripravljenost za delo na delovnem mestu oziroma določenem kraju se sicer v slovenskem pravnem redu ne šteje v delovni čas. Zgoraj navedeni relevantni odločitvi sodišč pa v svojem bistvu opozarjata, da je treba to področje primerno urediti in uskladiti z Direktivo 2003/88/ES. Izjema od tega so sicer lahko določene dejavnosti opravljanja vojaške službe, a morajo biti skladne s kriteriji oziroma izključitvenimi razlogi, ki jih je Sodišče Evropske unije opredelilo v svoji odločitvi (sodba, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021).

Opisano stanje zahteva sprejem ukrepov za povečanje zanimanja za zaposlitev v Slovenski vojski, ureditve delovnega časa v stanju povišane pripravljenosti ter ureditev delovnega časa v času pripravljenosti za delo na delovnem mestu.

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Temeljni cilji zakona so:

- dodatno povečati zanimanje za zaposlitev v Slovenski vojski s tem, da se uvede možna zaposlitve vojaka že s končano osnovno šolo ob pogoju nadaljnjega šolanja za pridobitev najmanj IV. stopnje izobrazbe;
- zakon uskladiti z Direktivo 2003/88/ES ter pri tem posebej urediti tiste dejavnosti vojaške službe, za katere se direktiva ne uporablja;
- urediti posebnosti delovnega časa v času ko veljajo izjemne okoliščine oziromaje uvedeno stanje povišane pripravljenosti.

2.2 Načela

Temeljni cilji bodo uresničeni z upoštevanjem naslednjih načel:

- za delovnopravna vprašanja pripadnikov vojske veljajo predpisi o javnih uslužbencih, če z Zakonom o obrambi ali Zakonom o službi v Slovenski vojski posamezno vprašanje ni urejeno drugače;
- Slovenska vojska je del javnega sektorja, pri čemer se za njene pripadnike posamezna delovnopravna vprašanja urejajo ob polnem upoštevanju posebnih zahtev poklicnega opravljanja vojaške službe v državi ali zunaj nje oziroma na obrambnem področju;
- pri urejanju posebnih delovnih razmer in delovnega časa v Slovenski vojski, tako v Republiki Sloveniji kot pri opravljanju nalog izven države, je treba upoštevati posebnosti vojaške službe in mednarodnopravna izhodišča na področju delavskih pravic;
- države članice EU so dolžne za doseg ciljev, navedenih v posamezni direktivi, sprejeti ukrepe za prenos direktiv v nacionalno zakonodajo;

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon o obrambi v petem odstavku 88. člena določa, da je ustrezna stopnja izobrazbe za vojaka praviloma končana srednja poklicna šola, kar omogoča izjemo pri zaposlovanju kandidatov za vojake. Zakon o službi v Slovenski vojski je z novelo leta 2021 v šestem odstavku 49. člena določil, da je ustrezna izobrazba za vojaka petega kariernega razreda najmanj srednja poklicna izobrazba. Vojak s srednjo poklicno izobrazbo lahko po opravljenem osnovnem vojaškem usposabljanju opravlja tudi naloge na formacijskih dolžnostih vojaka, za katere se zahteva srednja splošna ali srednja poklicna izobrazba. Predlog daje možnost zaposlitve kandidata za vojaka z dokončano osnovno šolo z obveznostjo, da se došola za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe, pri čemer bo ministrstvo krilo vse stroške, ki bodo nastali z izobraževanjem. Če pripadnik ne bi izpolnil obveznosti po pogodbi o izobraževanju (ne bi uspešno končal šolanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali strokovne izobrazbe), mu pogodba o zaposlitvi preneha. Ministrstvo bo sklenilo pogodbe oziroma dogovore s srednjimi šolami, kjer se bodo določile obveznosti obeh pogodbenih strank, s ciljem, da se posebna narava dela vojaka upošteva pri procesu izobraževanja (tereni, vaje, usposabljanja, večdnevne obremenitve, ipd.) ter da se kandidate za vojaka usmeri v izobraževalni proces za določene poklice, ki jih v Slovenski vojski primanjkuje.

Z novelo Zakona o službi v Slovenski vojski iz leta 2021 se je uvedla možnost, da Ministrstvo za obrambo lahko krije stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka, po končanem šolanju pa mora kandidat skleniti pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi Slovenske vojske. Ker se za tak način izobraževanja do sedaj ni odločil nihče, in se z novim 49.a členom uvaja možnost neposredne zaposlitve v stalni sestavi Slovenske vojske z dokončano osnovno šolo, dosedanja rešitev ni več potrebna in se odpravlja.

Upoštevajoč Zakon o službi v Slovenski vojski (9. točka, prvega odstavka 3. člena ZSSloV) se povišana pripravljenost odredi poveljstvu, enoti, zavodu za čas izvajanja nalog izven države, med pripravljenostjo ali izvajanjem nalog kolektivne obrambe v skladu z načrti zavezništva, v izrednem ali vojnem stanju, v času, ko je enota dana na razpolago zavezništvu oziroma šest mesecev ali manj pred napotitvijo na nalogo v tujino. Povišano pripravljenost uvede s pisnim ukazom načelnik Generalštaba SV. V času povišane pripravljenosti se ne uporablja Direktiva EU o delovnem času in Zakon o delovnih razmerij (dnevni, tedenski počitek, mesečna obveznost, odmor), ker je to izjema po sodbi EU. Prav tako ne veljajo omejitve glede kraja opravljanja dela. Predlagana rešitev ohranja absolutne prepovedi takšnega razporejanja delovnega časa za posamezne kategorije (nosečnost, ženske prvo leto po porodu, ipd.). Predvideva se tudi izjema – če sta oba starša zaposlena v Slovenski vojski, lahko eden od staršev uveljavlja varstvo otroka do 15. leta. Pripadnik, ki bi zavrnil ukaz med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. členom tega zakona, pa je dolžan tako prejeto povečanje plače vrniti.

Ureja se pripravljenost v času opravljanja stražarske službe, in sicer na način, da se pripravljenost za delo na delovnem mestu oziroma določenem kraju v času opravljanja stražarske službe šteje v delovni čas, s čimer se odpravlja neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2003/88/ES, v povezavi z opravljanjem stražarske službe.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN

DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Finančne posledice sprejema zakona bodo po ocenah znašale cca 65.000 EUR na leto in vključujejo kritje stroškov izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe. Predlagana sprememba zakona bo imela prve finančne posledice od leta 2023 dalje.

Finančnih posledic ostalih predlaganih členov ni.

Sprejem zakona ne bo imel finančnih posledic za druga javna sredstva.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva za izvajanje zakona so v letih 2023 in 2024 zagotovljena v državnih proračunih v okviru finančnih načrtov Ministrstva za obrambo pri proračunskem uporabniku 1912 Slovenska vojska.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

AVSTRILIJA

Temelji delovanja obrambnega sistema in naloge Avstrijske zvezne vojske so določeni v Zveznem ustavnem zakonu in Zakonu o obrambi.

Delovnopравни status zvezne vojske urejajo še zakoni o uradniškem delovnopravnem razmerju, plačah, o uslužbencih in dodatkih v vojski. Poseben zvezni zakon ureja naloge in pristojnost vojske pri vojaški obrambi države.

V skladu z Zakonom o obrambi je zvezna vojska sestavljena na podlagi vsesplošne vojaške obveznosti, ki vključuje čas služenja vojaškega roka, služenja v obvezni rezervi (Milizstand) in rezervi (Reservestand). Za moške državljane Avstrije se vojaška obveznost začne s 17. letom in konča z dopolnjenim 50. letom starosti. Za častnike, podčastnike in specialiste na posebnih področjih pa traja vojaška obveznost do 65. leta.

Pripadniki zvezne vojske so del državnih struktur, zato zanje veljajo isti predpisi kot za druge državne uslužbence. Nekatere izjeme veljajo le za pripadnike vojaške organizacije, in sicer na področjih disciplinskega prava in plač ter nagrajevanj.

Vojaška organizacija zaposluje pripadnike za določen in nedoločen čas. Vojaški osebi s statusom vojaškega pogodbenika za določen čas, ne glede na rang (vojaške in podčastniške dolžnosti do čina višji štabni vodnik), se pogodba prekine, ko dopolni starost 40 let.

Vsem vojaškim osebam, ki imajo pogodbo za določen čas (vojaški pogodbeniki za določen čas in vojaški uslužbenci po pogodbi), pripada, ne glede na rang (vojaška ali podčastniška dolžnost) in če se jim izteka pogodba o zaposlitvi, pravica do uveljavljanja zahteve za pridobitev poklicne kvalifikacije. Če je imela vojaška oseba veljavno pogodbo za tri leta, ji v četrtem letu vojaški sistem pomaga pri usposabljanju za poklic v civilnih strukturah. Zahteva za pridobitev poklicne kvalifikacije obsega vse ukrepe, ki omogočijo posamezniku, da po

izteku pogodbe najde delo v civilnem okolju. Stroške prešolanja do višine približno 34.050 evrov krije vojska. Še dodatno pa dobi pripadnik v letu, ko se usposablja za poklic v civilnem okolju, 75 oziroma 95 odstotkov zadnje izplačane plače. Pripadniki vojaške organizacije so v obvezno zdravstveno, nezgodno in pokojninsko zavarovanje vključeni ne le med zaposlitvijo, temveč tudi v času, ko opravljajo prekvalifikacijo za civilni poklic.

BELGIJA

Kraljevi odlok iz leta 2001 določa strukturo obrambnega področja v Kraljevini Belgiji in pristojnosti organov in subjektov, ki so del njega. Oborožene sile so eden izmed teh subjektov. Civilno osebje na področju obrambe spada med državne uradnike, zato zanje veljajo enaki predpisi kot za zaposlene na vseh drugih ministrstvih v državi, pripadniki vojske pa niso državni uradniki, zato zanje veljajo drugačni predpisi. V vojski se lahko zaposlijo tudi osebe z dvojnim državljanstvom, pri čemer ni nujno, da je eno izmed teh belgijsko, zaposlijo se lahko tudi tujci. Dovoljeno je organiziranje oziroma delovanje sindikatov, in sicer tako za civilno osebje kot za pripadnike vojske, vendar so pravne podlage za delovanje enih in drugih različne.

Pri zaposlovanju in upokojevanju vojaških oseb se uporabljajo različni predpisi. Od vrste predpisa, ki je podlaga za zaposlitev, je odvisno tudi trajanje zaposlitve. Vojaške osebe se lahko zaposlijo za določen čas, in sicer kot prostovoljci za od dve do štiri leta. Že ob zaposlitvi so seznanjeni s tem, da podaljšanje zaposlitve ni mogoče. Vojaškim osebam, ki se zaposlijo za nedoločen čas, zaposlitev preneha, ko dosežejo zakonsko predpisano starost za upokožitev, ki je ne glede na kategorijo 56 let. Izjeme so pripadniki s činom generalmajorja, ki se upokojijo pri 59 letih, in s činom generalpodpolkovnika, ki se upokojijo pri 61 letih.

Tedenski in dnevni počitek v MOM nista posebej urejena. Misijski dopust na letni dopust ne vpliva. Če se misijski dopust koristi med misijo, pripada posamezniku 2,5 dni za vsakih 30 dni misije. Če pa se dopust koristi doma, obsega dva dni na vsakih 30 dni misije. Dodatno prejmejo en prosti dan za vsakih 30 neprekinjenih dni misije in en dodatni dan za vsakih 120 neprekinjenih dni misije. Ti dnevi (do deset dni) se koristijo neposredno po prihodu z misije, saj je njihov namen v koristih pripadnika in njegove družine. Koriščenje letnega dopusta se lahko zaradi misije prenese na poznejše obdobje, kot je sicer predvideno.

FRANCIJA

Obrambni sistem v Franciji ureja Zakon o obrambi ali *Code de la defense*. Zakon obsega ureditev obrambnega področja, organizacijo Ministrstva za obrambo, organizacijo, odnose in službo v vojski. Ureja tudi upravna in finančna vprašanja, povezana z obrambo.

Poklicni vojaki so zaposleni na Ministrstvu za obrambo, ki je del državne uprave, vendar s samostojno ureditvijo delovnih razmerij in plač. Vojaki so lahko kot prostovoljci zaposleni za pet let, kot poklicni vojaki lahko ostanejo v vojski do 25 let, častniki po pogodbi pa do 20 let. Za častnike in podčastnike z zaposlitvijo za nedoločen čas veljajo starostne omejitve. Za podčastnike so omejitve: podčastniki vodniki do 45. leta, štabni vodniki do 50., višji štabni

vodniki do 56., praporščaki do 57., vojaško zdravstveno osebje do 57. in vojaški glasbeniki do 64. leta starosti. Omejitev za častnike do čina polkovnika je do 57. leta, za generale do 61., za častnike, zaposlene v administraciji in logistiki, do 60. leta, za generale, zaposlene v administraciji in logistiki, do 62. leta starosti. V medicini, farmaciji, veterini in zobozdravstvu je omejitev do 60. leta in za generale v teh strukturah do 65. leta starosti.

Zdravstveno in nezgodno zavarovanje vojaških in civilnih oseb, ki delajo v vojski, urejajo civilni zakonik ter zakoni o obrambi, o civilnih in vojaških pokojninah, o vojaških invalidih in žrtvah vojne, o javnem zdravstvu, o javnih službah in o socialni varnosti. Vojaške osebe plačujejo enako kot drugi zaposleni obvezne prispevke za socialno varnost, s čimer imajo zagotovljeno osnovno zdravstveno zavarovanje. Velika večina zaposlenih plačuje dodatno zdravstveno zavarovanje, ki ga v različnem obsegu ponujajo zdravstvene zavarovalnice. Poleg tega se vsak posameznik po svoji presoji odloči, ali bo sklenil in plačeval nezgodno zavarovanje. Za vojaške in civilne osebe, zaposlene na obrambnem ministrstvu, ki umrejo ali postanejo invalidi med opravljanjem dolžnosti, so ustanovljeni skladi za pomoč, iz katerih se zagotavljajo sredstva za izplačila ob smrti ali invalidnosti. Vojaške osebe se lahko tudi same nezgodno zavarujejo pri Association Générale de Prévoyance Militaire (AGPM) ali Groupement Militaire de Prévoyance des Armées (GMPA), ki omogočata zavarovanje pripadnikov vojske proti vsem tveganjem v operacijah.

HRVAŠKA

Zakon o službi v oboroženih silah Republike Hrvaške ureja vsa vprašanja, povezana s službo v vojski, in sicer postopke zaposlitve, pravice, dolžnosti in odgovornosti pripadnikov, vrste činov, napredovanja v činih, prenehanje vojaške službe in druga področja, povezana s službo v hrvaški vojski. S tem zakonom je pripadnikom, ki so sicer uslužbenci Ministrstva za obrambo, priznan drugačen pravni status kot drugim javnim uslužbencem na Hrvaškem. Za zaposlitev v vojski se lahko prijavi tudi oseba z dvojnim državljanstvom, tujcev ne zaposlujejo. Aktivnim vojaškim osebam je z zakonom prepovedano združevanje v sindikatu, preostali zaposleni v vojski pa to pravico imajo.

Delodajalec sklene s kandidati za vojake pogodbo za štiri leta. Po tem obdobju se lahko pogodba podaljša še za pet let in nato še tretjič za šest let. Podčastniki, častniki in vojaški specialisti, ki izpolnjujejo predpisane zahteve in opravijo predpisano usposabljanje, se v vojski zaposlijo za nedoločen čas. Vojaki so lahko po tem, ko dobijo prvo službeno oceno in če izpolnijo tudi vse druge zdravstvene in varnostne pogoje, napoteni na ustrezno usposabljanje za podčastnike, častnike ali vojaške specialiste. Po končanem usposabljanju postanejo pripadniki vojske za nedoločen čas.

Zdravstveno in pokojninsko zavarovanje aktivnih vojaških oseb urejajo Zakon o službi v oboroženih silah, Zakon o pokojninskem zavarovanju in Zakon o pravicah iz pokojninskega zavarovanja aktivnih vojaških oseb, pripadnikov policije in drugih pooblaščenih oseb.

Operacije v podporo miru so zaradi posebne narave dela izjema od ureditve delovnega časa v Hrvaški vojski, ki je največ 12 ur na dan, 40 oziroma 48 ur na teden. Za čas misije veljajo glede delovnega časa pravila misije, pri čemer imajo njihovi pripadniki, razen v izjemnih primerih (izredni dogodki), pravico do dnevnega in tedenskega počitka. Njihovi pripadniki so za vsakih pet mesecev opravljanja nalog na misiji upravičeni do plačanega dopusta, ki traja

deset dni, in ga koristijo po vrnitvi iz MOM; če gre za krajše obdobje opravljanja dela v MOM, so upravičeni do dveh dni plačanega dopusta za vsak mesec dela v MOM, ki ga koristijo po prihodu iz MOM. Višina nadomestila se odmeri glede na plačo, ki jo prejemajo na mirnodobni lokaciji (za delo v tujini prejmejo poleg plače še dnevnice). Pripadniki lahko koristijo tudi dneve posebnega misijskega dopusta, do katerega so upravičeni po pravilih MOM (ne glede na čas trajanja misije), po svoji izbiri in na svoj strošek po predhodni odobritvi nadrejenega.

Ministrstvo za obrambo nenehno uresničuje program skrbi za nekdanje pripadnike vojske in ministrstva. Ugodnosti po tem programu so deležni tisti, ki izpolnjujejo pogoje, določene v Zakonu o pravicah iz pokojninskega zavarovanja aktivnih vojaških oseb, pripadnikov policije in drugih pooblaščenih oseb. Pripadniki vojske, ki so zaradi invalidnosti, ki je posledica opravljanja poklica, nezmožni za nadaljnje delo v vojski, so upravičeni do prejemanja dela invalidske pokojnine, tudi če se ponovno zaposlijo drugje.

NIZOZEMSKA

Glavni zakon za zaposlene v vojaški organizaciji je Zakon o vojaških javnih uslužbencih (Militaire ambtenarenwet), ki ureja njihov pravni status. S posebnimi zakoni se urejajo pokojninsko zavarovanje vojaških oseb ter disciplinska in kazenska odgovornost.

Vsi zaposleni na področju obrambe, tudi zaposleni v vojski, so javni uslužbenci v sektorju obrambe in imajo svojo kolektivno pogodbo. V nizozemski vojski je dovoljeno zaposlovanje oseb z dvojnim državljanstvom, če je eno izmed njih nizozemsko. Zelo redko, le v posebnih okoliščinah in samo začasno, lahko status pripadnika nizozemske vojske dobi tudi oseba, ki nima nizozemskega državljanstva. Sindikalno združevanje v vojski ni dovoljeno.

Pri zaposlovanju poklicnih vojakov se uporabljajo tako pogodbe za določen kot za nedoločen čas. Uporabljajo tako imenovani prilagodljiv sistem kadrovanja, katerega bistvo je, da je vojaška kariera sestavljena iz treh faz. Vsak vojak začne kariero v vojski s prvo fazo, ki obsega osnovno usposabljanje in nekaj let službe, v drugi fazi pa pridobiva specialistično znanje. Starostna meja za vstop v drugo fazo je trenutno 35 let, vendar se bo v prihodnje prilagajala in ne bo natančno določena. V prvih dveh fazah se pogodbe o zaposlitvi sklepajo za določen čas, v tretji pa se častnikom ponudi pogodba za nedoločen čas, ki lahko traja do izpolnitve pogojev za starostno upokojeitev. Odločitev o tem, ali bo posameznik napredoval iz prve v drugo fazo in nato v tretjo, sprejme delodajalec in je odvisna od potreb organizacije in posameznikovih sposobnosti ter motiviranosti za nadaljnji razvoj. Če posameznik ne dosega meril za prehod med fazami, se pogodba prekine.

V Zakonu o vojaških javnih uslužbencih so poleg starostne omejitve, ki je trenutno povprečno 58 let (za pripadnike s činom podpolkovnika in višjimi čini med 60 in 65), določeni tudi drugi razlogi, zaradi katerih se pogodba o zaposlitvi prekine. To so na primer zdravstveni razlogi, varnostni zadržki ali kršitve vojaške discipline.

Za vojaške osebe veljajo izjeme pri zagotavljanju dnevnega in tedenskega počitka, in sicer v primeru operativnih razlogov (MOM), vojaških vaj, zračnega in pomorskega delovanja. V pristojnosti poveljnika je, da odloči o ustreznem počitku, če je to potrebno in mogoče, glede

na službene potrebe. Ko so v MOM, so pripadniki njihove vojske upravičeni do dva in pol dneva na mesec; po štirih mesecih MOM so upravičeni do potovanja v domovino. V času koriščenja dopusta so plačani enako kot v MOM. Pripadniki ne vlagajo zahtevkov oziroma tožb zaradi različnega režima zagotavljanja dnevnega oziroma tedenskega počitka v MOM.

Obseg pravic, ki jih imajo pripadniki vojske po odhodu iz organizacije, je odvisen od vzroka njihovega odhoda. Če se je njihova pogodba za določen čas iztekla ali so vojsko zapustili prostovoljno, imajo malo pravic, več jih imajo ob odhodu iz vojske zaradi starostne omejitve. Ministrstvo za obrambo jim pri iskanju druge zaposlitve zunaj vojske lahko pomaga s kariernim svetovanjem, če pa se nekdanji pripadniki vojske ne morejo zaposliti, jim pod posebnimi pogoji poleg mesečne pomoči za nezaposlene pripadajo še dodatne ugodnosti.

Pripadniki vojske, ki morajo oditi iz organizacije zaradi starostnih omejitev, so upravičeni do prejemanja nadomestila v višini 73 odstotkov zadnje plače, in sicer do takrat, ko dosežejo 65 let, kar je pogoj za starostno upokojeitev. To velja le za tiste pripadnike, ki so že v tretji fazi kariere. Nadomestila plačuje Ministrstvo za obrambo, pogoji, ki jih mora izpolnjevati nekdanji pripadnik, da je upravičen do prejemanja nadomestila, pa so določeni v posebnem zakonu.

Poklicni pripadniki vojske so vključeni v obvezno dodatno pokojninsko zavarovanje. Vplačuje se mesečni prispevek, ki je približno 20 odstotkov neobdavčenega mesečnega dohodka, in sicer plača delodajalec 70 odstotkov, zaposleni pa 30. Po 40 letih službe pripadniki vojske prejmejo tako imenovano kombinirano pokojnino (osnovno pokojnino od države in dodatno pokojnino), ki znaša približno 70 odstotkov zadnje plače. Sorodniki umrlih pripadnikov vojske prav tako prejmejo do 70 odstotkov pokojnine, vendar pod posebej določenimi pogoji.

SLOVAŠKA

Naloge, uporabo, vodenje, odnose, upravljanje, mobilizacijo, pripravo, usposabljanje, mednarodno sodelovanje, sodelovanje v mednarodnih operacijah ter poveljevanje in nadzor Oboroženih sil Slovaške republike podrobneje ureja Zakon o oboroženih silah (2002). Statusne zadeve pripadnikov oboroženih sil in odnose med izvrševanjem državne službe celostno ureja Zakon o državni službi poklicnih vojakov v Oboroženih silah Slovaške republike (2005), Zakon o socialnem varstvu policistov in vojakov (2002) pa poleg temeljnih določb ureja zdravstveno in nezgodno zavarovanje ter zavarovanje med vojaško službo.

V skladu s slovaško zakonodajo lahko državljan Slovaške in druge članice EU oziroma članice mednarodne organizacije v skupnem interesu na področju obrambe (Nato), katere članice je tudi Slovaška, in ima stalni naslov na območju Slovaške, služi v državni službi na Slovaškem oziroma v slovaških oboroženih silah. Slovaške oborožene sile torej lahko zaposlujejo tudi osebe z dvojnim državljanstvom in tujce.

Poklicni vojaki so glede na delovnopravno ureditev sestavni del državne uprave. Zaposlujejo se za določen čas, od treh do največ šestih let. Kandidat za vojaka ima lahko največ 25 let, za častnika pa 30 let (starostna omejitev ne velja za vojake, ki delujejo v pravni službi ali vojaškem zdravstvu ali so postavljeni na položaj vojaškega duhovnika, športnega trenerja ali glasbenika). Za poklicne pripadnike vojske glede na stopnjo čina veljajo starostne omejitve, po katerih ne morejo več delati v vojaški strukturi. Splošna omejitev je 55 let (razen za že naštete in nekatere druge izjeme). Za častnike z generalskimi čini velja starostna omejitev 57

let. Izjeme pri starostnih omejitvah za poklicne vojake lahko dovoli minister za obrambo. Temeljni pravici pripadnikov po odhodu iz vojske sta pravica do pokojnine in pravica do pokojninskega prispevka za vdove in sirote poklicnih vojakov. Dodatno pokojninsko zavarovanje je za poklicne pripadnike vojske prostovoljno.

Pripadnikom slovaške vojske v MOM pripada dodaten dopust, ki traja šest dni, če so celo leto na misiji, in ga lahko koristijo po prihodu z misije. Plača med dopustom je enaka kot med opravljanjem službe doma.

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na postopke oziroma poslovanje javne uprave.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne bo imel posledic na obveznosti strank do javne uprave ali pravosodnih organov.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje, in sicer za:

Sprejem zakona bo imel pozitivne učinke pri zaposlovanju državljanov s končano osnovno šolo, ko bodo, poleg zaposlitve, imeli tudi možnost pridobiti višjo stopnjo izobrazbe (najmanj srednja poklicna).

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja, in sicer za:

Zakon ne bo imel posledic na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne bo imel posledic za druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Ministrstvo bo sprejeti zakon predstavilo na svojih spletnih straneh.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa:

Izvajanje tega zakona bo spremljalo Ministrstvo za obrambo. Metodologija za spremljanje doseganja ciljev ni predvidena.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Predlog zakona je bil v skladu s 100.b členom Zakona o obrambi posredovan v mnenje sindikatom v Ministrstvu za obrambo.

Sindikat vojske, obrambe in zaščite in Sindikat Ministrstva za obrambo sta k predlogu sprememb zakona podala negativno mnenje (mnenje KM-2022-09/09 z dne 9. 9. 2022 in mnenje z dne 3. 10. 2022), medtem ko Sindikat vojakov Slovenije in Sindikat pilotov Ministrstva za obrambo na predlog zakona nista podala pripomb. Sindikatoma, ki sta podajala mnenje, je bilo upoštevajoč 100.b člen Zakona o obrambi posredovan pisen odgovor s pojasnili, zakaj mnenje sindikata ni bilo upoštevano. V okviru socialnega dialoga in poskusa uskladitve zakona s predstavniki sindikatov so se izvedli sestanki s predstavniki sindikatov, kjer so jim bili vsebina zakona in razlogi za sprejem tudi pojasnjeni.

Predlog zakona je bil dne 28.10.2022 objavljen na portalu e-demokracija.

8. Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen:

Pri pripravi zakona ni sodeloval zunanji strokovnjak oziroma pravna oseba.

9. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- Marjan Šarec, minister za obrambo,
- Dr. Damir Črnčec, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo
- Rudi Medved, državni sekretar na Ministrstvu za obrambo,
- generalmajor Robert Glavaš, načelnik Generalštaba Slovenske vojske,
- Igor Nered, sekretar v Kabinetu ministra,
- mag. Vanja Svetec Leaney, namestnica generalnega sekretarja v Ministrstvu za obrambo.

II BESEDILO ČLENOV

Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o službi v Slovenski vojski

1. člen

V Zakonu o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07, 58/08 – ZSPJS-I in 121/21) se za 49. členom doda nov 49.a člen, ki se glasi:

»49.a člen

(zaposlitev vojaka z dokončano osnovno šolo)

(1) Kot ustrezna izobrazba za vojaka se šteje tudi dokončana osnovna šola, če kandidat za zaposlitev ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi z ministrstvom sklene pogodbo o izobraževanju ob delu za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: pogodba o izobraževanju).

(2) Kandidat za zaposlitev, ki se ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi že izobražuje za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe, je upravičen do povračila stroškov izobraževanja, ki so mu nastali pred sklenitvijo pogodbe o zaposlitvi z ministrstvom.

(3) Do pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe se kandidata za vojaka oziroma vojaka iz prvega odstavka tega člena razporedi na formacijsko dolžnost vojaka, za katero se zahteva srednja poklicna izobrazba.

(4) Kandidat za vojaka oziroma vojak iz prvega odstavka tega člena mora po končanem izobraževanju ostati v delovnem razmerju v ministrstvu najmanj dvakrat toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje v skladu s pogodbo o izobraževanju. Če kandidat za vojaka oziroma vojak odpove pogodbo o zaposlitvi pred koncem izobraževanja iz razlogov na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, sporazumno ali se mu odpove pogodba o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, mora povrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe v celoti. Če po končanem izobraževanju odpove pogodbo o zaposlitvi pred iztekom roka določenega v prvem stavku tega odstavka iz razlogov na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, v primeru sporazumnega prenehanja delovnega razmerja ali če se mu odpove delovno razmerje iz krivdnih razlogov, mora vrniti sorazmerni del stroškov pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe.

(5) S posameznim izvajalcem izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: izvajalec izobraževanja) ministrstvo sklene ustrezno pogodbo, s katero se opredeli izvedba izobraževalnega programa ter stroški izvajanja. Če ministrstvo nima sklenjene pogodbe z izvajalcem izobraževanja, se stroški izobraževanja povrnejo na podlagi računa izvajalca

izobraževanja. Minister podrobneje uredi izvajanje pravic in obveznosti iz tega člena.

2. člen

V 50. členu se peti in šesti odstavek črtata.

Dosedanja sedmi in osmi odstavek postaneta peti in šesti odstavek.

V sedanjem devetem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se beseda »četrtega« nadomesti z besedo »petega«.

V sedanjem desetem odstavku, ki postane osmi odstavek, se črta besedilo »kritje stroškov iz petega odstavka tega člena in«.

3. člen

Za 53. členom se dodata, nova 53.a in 53.b člen, ki se glasita:

»53.a člen

(delovni čas v času povišane pripravljenosti)

(1) Med povišano pripravljenostjo je delovni čas pripadnikov in kraj opravljanja dela odvisen od vrste, namena in obsega dela ter službenih potreb. Za ta čas določbe drugih zakonov in predpisov, ki urejajo časovne omejitve dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, upoštevanje odmora, dnevnega ali tedenskega počitka ter dela preko polnega delovnega časa, ne veljajo. O razporeditvi delovnega časa odloča nadrejeni poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote oziroma poveljnik začasne skupine ali enote, ki je napotena izven države.

(2) Omejitve in prepovedi glede kraja opravljanja dela in odrejanja delovnega časa, vključno s prerazporejanjem delovnega časa, odrejanjem dela preko polnega delovnega časa in opravljanjem nočnega dela zaradi varstva nekaterih kategorij delavcev v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, v času povišane pripravljenosti ne veljajo.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek v času povišane pripravljenosti veljajo omejitve in prepovedi za:

- tiste kategorije pripadnikov, za katere v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, velja absolutna prepoved prerazporejanja delovnega časa, odrejanja dela preko polnega delovnega časa in opravljanja nočnega dela;
- enega od staršev, zaradi vzgoje in varstva otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti, če sta oba starša pripadnika Slovenske vojske in razporejena v poveljstvo, enoto ali zavod, ki je v povišani pripravljenosti;
- starša, ki živi sam z otrokom, ki še ni dopolnil 15 let starosti;
- starša, ki neguje in varuje hudo bolnega otroka ali otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo v skladu s predpisi, ki urejajo družinske prejemke.

(4) Minimalno potreben počitek v primerih iz tega člena se omogoča glede na vrsto, namen in obseg dela ter v obsegu, kot to dopuščajo razmere in službene potrebe, o čemer

odloča nadrejeni poveljnik.

(5) Pripadnik, ki iz neopravičenih razlogov odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu s tem zakonom in Zakonom o obrambi in je razporejen v enoto, ki je dana na razpolago za uporabo za določeno časovno obdobje v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z drugimi mednarodnimi pogodbami ali v enoto ali skupino v različni stopnji pripravljenosti, namenjeni za bojno delovanje v miru v primeru potrebe, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. členom tega zakona, je dolžan tako prejeta povečanje plače vrniti za celotno obdobje povišane pripravljenosti.

53.b člen

(delovni čas med opravljanjem stražarske službe)

(1) Med opravljanjem stražarske službe se pripravljenost za delo šteje v delovni čas. Vojaške osebe v času pripravljenosti za delo med opravljanjem stražarske službe dejansko ne opravljajo dela, razen v primeru izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge, ko se jim tako opravljene ure štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa. Čas pripravljenosti za delo med opravljanjem stražarske službe, ko vojaška oseba dejansko ne opravlja dela, se šteje kot zagotovljen dnevni počitek.

(2) Vojaške osebe, ki opravljajo stražarsko službo, opravljajo delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času, pri čemer lahko njihov delovni čas traja več kot 12 ur na dan in več kot 56 ur na teden.

(3) Višina plačila pripravljenosti za delo, ki se šteje v delovni čas, je enaka plačilu za delo v polnem delovnem času.

4. člen

V 62. členu se v prvem odstavku v 9. točki pika nadomesti s podpičjem ter se dodata, novi 10. in 11. točka, ki se glasita:

»10. če odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;

11. če skladno z 49.a členom tega zakona ne izpolni obveznosti iz pogodbe o izobraževanju – v 30 dneh po izteku roka, ki je določen v pogodbi o izobraževanju.«.

5. člen

Za 93. členom se doda, nov 93.a člen, ki se glasi:

»93.a člen

(neizvršitev ukaza med povišano pripravljenostjo)

Z globo od 600 do 1200 eurov se kaznuje za prekršek posameznik, ki odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu s tem zakonom in Zakonom o obrambi.«.

6. člen

V 92. členu se v sedmem odstavku beseda »sedmega« nadomesti z besedo »šestega«.

PREHODNA IN KONČNE DOLOČBE

7. člen

(uskladitev predpisov)

Minister v treh mesecih od uveljavitve tega zakona uredi način izvajanja pravic in obveznosti iz 49.a člena zakona.

8. člen

(sprememba 97.č člena Zakona o obrambi)

V Zakonu o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20) se v 97.č členu drugi in tretji odstavek črtata.

V četrtem odstavku, ki postane drugi odstavek, se črta drugi stavek.

9. člen

(prenehanje veljavnosti predpisa)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22).

10. člen

(začetek veljavnosti)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/04 – uradno prečiščeno besedilo, 95/15 in 139/20; v nadaljnjem besedilu Zakon o obrambi ali ZObr) v petem odstavku 88. člena določa, da je ustrezna stopnja izobrazbe za vojaka praviloma končana srednja poklicna šola, kar omogoča izjemo pri zaposlovanju kandidatov za vojake. Zakon o službi v Slovenski vojski (Uradni list RS, št. 68/07, 58/08-ZSPJS-I in 121/21; v nadaljnjem besedilu: Zakon o službi v Slovenski vojski ali ZSSloV) je z novelo leta 2021 v šestem odstavku 49. člena določil, da je ustrezna izobrazba za vojaka petega kariernega razreda najmanj srednja poklicna izobrazba. Vojak s srednjo poklicno izobrazbo lahko po opravljenem osnovnem vojaškem usposabljanju opravlja tudi naloge na formacijskih dolžnostih vojaka, za katere se zahteva srednja splošna ali srednja strokovna izobrazba.

Glede na vse bolj očitni kadrovski primanjkljaj v Slovenski vojski (v nadaljnjem besedilu: SV) se predlaga, da se s predlagano zakonsko rešitvijo zaposlitve vojaka z osnovnošolsko izobrazbo možno še dodatno omogoči popolnjevanje nekaterih formacijskih dolžnosti v SV ter s tem tudi omogoči polnoletnim državljanom Republike Slovenije, da se zaposlijo in ob delu pridobijo vsaj srednjo poklicno oziroma srednjo splošno ali strokovno izobrazbo.

Odstop od splošne določbe glede zahtevane stopnje izobrazbe za zaposlitev kandidata za vojaka oziroma vojaka (šesti odstavek 49. člena ZSSloV) je možen le ob predpogoju, da ima kandidat za vojaka oziroma vojak interes po nadaljnjem izobraževanju in hkrati s sklenitvijo delovnega razmerja sklene z ministrstvom tudi pogodbo o izobraževanju ob delu za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe oziroma se že izobražuje za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe. V predlaganem primeru bo kandidat za vojaka oziroma vojak med izobraževanjem opravljal delo vojaka v stalni sestavi in ob delu pridobil zahtevano stopnjo izobrazbe. V obeh primerih bo kandidat za vojaka oziroma vojak z ministrstvom sklenil pogodbo o izobraževanju za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe. V pogodbi se bodo podrobneje določile pravice in obveznosti obeh strank.

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je v letu 2021 v srednješolske programe za odrasle vključenih 18.465 državljanov v starosti od 19 do 27 let, ki predstavlja bazen kandidatov za zaposlitev v SV. Izobraževanje odraslih postaja vse bolj pomembna kategorija, saj prispeva k socialnemu, aktivnemu državljanstvu in osebnemu razvoju posameznika. To nakazujejo tudi podatki Statističnega urada RS, saj je bilo v šolskem letu 2020/2021 v srednješolske programe za odrasle vključenih 13.851 oseb.

Kandidat za vojaka oziroma vojak iz tega člena mora po končanem izobraževanju ostati v delovnem razmerju najmanj dvakrat toliko časa, kolikor je trajalo izobraževanje. Če kandidat za vojaka oziroma vojak odpove pogodbo o zaposlitvi pred koncem izobraževanja po lastni volji oziroma iz razlogov, ki so na strani kandidata za vojaka oziroma vojaka, sporazumno ali se mu odpove pogodba o zaposlitvi iz krivdnih razlogov, mora povrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe v celoti. Če po

končanem izobraževanju po svoji volji oziroma iz razlogov, ki so na strani kandidata oziroma vojaka, odpove pogodbo o zaposlitvi pred iztekom roka, določenega v pogodbi o zaposlitvi, v primeru sporazumnega prenehanja delovnega razmerja ali če se mu odpove delovno razmerje iz krivdnih razlogov, mora vrniti sorazmerni del stroškov pridobitve srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe. Kot stroški izobraževanja se štejejo vpisnina, šolnina, študijska potovanja, izdelava zaključne naloge, ipd.

Ministrstvo s posameznim izvajalcem izobraževanja za pridobitev srednje poklicne oziroma srednje splošne ali srednje strokovne izobrazbe (v nadaljnjem besedilu: izvajalec izobraževanja) sklene ustrezno pogodbo, s katero opredeli izvedbo izobraževalnega programa in stroške izvajanja. Ciljno se sklepa pogodbe z zavodi za poklice, ki jih v Slovenski vojski primanjkuje (v tem trenutku predvsem tehnična stroka). Če ima kandidat za zaposlitev že sklenjeno pogodbo o izobraževanju in ministrstvo z izvajalcem izobraževanja, kjer se kandidat za zaposlitev že izobražuje, nima sklenjen pogodbe, se stroški povračajo na podlagi izstavljenih računov in skladno s pravilnikom. Kandidat za vojaka oziroma vojak se lahko šola le ob delu. V roku enega leta mora upoštevajoč določbe Zakona o obrambi opraviti tudi vojaško strokovno usposabljanje (OVSU). V času od zaposlitve do pridobitve izobrazbe se razporedi na formacijsko dolžnost, za katero se zahteva srednja poklicna izobrazba. Po pridobitvi izobrazbe pa skladno z šestim odstavkom 49. člena ZSSloV lahko opravlja tudi naloge na formacijski dolžnosti vojaka, za katero se zahteva srednja splošna ali srednja strokovna izobrazba.

Minister s pravilnikom natančneje določi tudi izvajanje pravic in obveznosti iz delovnega razmerja iz tega člena. Za stroške izobraževanja ob delu se štejejo vpisnina, šolnina, izdelava zaključnih nalog, idr.

K 2. členu

Novela zakona iz leta 2021 je ustvarila pravno podlago za financiranje pridobitve srednje poklicne oziroma strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (mišljeno je bilo predvsem za morebitne kandidate za zaposlitev v stalni sestavi SV oziroma dolgoročno tudi za pogodbene pripadnike rezervne sestave SV). Ker se od uveljavitve zadnje novele ZSSloV za tak način izobraževanja ni odločil nihče, se ta možnost ukinja in nadomešča z ustreznjšo rešitvijo, ki je določena z novim, 49.a členom. S predlogom zaposlovanja kandidatov za zaposlitev le z dokončano osnovno šolo kot se določa z 49.a členom ZSSloV, se bo omogočilo zaposlovanje kandidatov s končano osnovno šolo, s takojšnjim učinkom na popolnitev stalne sestave SV, zato se peti in šesti odstavek 50. člena ZSSloV črtata. Posledično se v sedanjem desetem odstavku, ki postane osmi odstavek, zaradi črtanja petega odstavka črta besedilo, da minister uredi kritje stroškov iz petega odstavka tega člena, kar pomeni, da z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati pravna podlaga za Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22).

Dosedanja sedmi in osmi odstavek postaneta peti in šesti odstavek. V sedanjem devetem odstavku, ki postane sedmi odstavek, se popravi sklicevanje (redakcijski popravek), in sicer je pravilno sklicevanje na peti, namesto na četrti odstavek tega člena.

K 3. členu

K novemu 53.a členu

Delovni čas v času povišane pripravljenosti predstavlja izjemo od delovnega časa določenega v ZObr in Zakonu o delovnih razmerjih (Uradni list RS; št. 21/13, 78/13 – popr. 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 119/21 – ZpmIS-A, 202-21 – odl. uS, 15/22 in 54/22 – ZUPS-1, v nadaljevanju: ZDR-1). ZSSloV lahko ureja vprašanja v zvezi z vojaško službo ali delom v SV, ki z Zakonom o obrambi niso urejena. S tem členom se ureja delovni čas v času povišane pripravljenosti. Delovni čas pripadnikov pri opravljanju vojaške službe v času povišane pripravljenosti je lahko enakomerno ali neenakomerno razporejen ne glede na določbe predpisov o časovnih omejitvah dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, odmora, dnevnega ali tedenskega počitka in dela čez polni delovni čas. O razporeditvi delovnega časa med opravljanjem vojaške službe v povišani pripravljenosti odloča nadrejeni poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote oziroma poveljnik začasne skupine ali enote, ki je napotena izven države.

ZObr v drugem odstavku 97.f člena sicer glede počitka določa, da ima delavec v obdobju sedmih zaporednih dni poleg pravice do dnevnega počitka praviloma tudi pravico do počitka, ki traja najmanj 24 neprekinjenih ur. Če mora delavec zaradi službenih potreb, varnostnih razmer, nemotenega opravljanja zadev civilne obrambe ali izvajanja materialne in zdravstvene oskrbe vojske oziroma nemotenega izvajanja vojaškega izobraževanja in usposabljanja delati na dan, ko mu pripada tedenski počitek, se mu ta zagotovi v tekočem ali naslednjem mesecu (tretji odstavek 97.f člena ZObr). Pravica do tedenskega počitka je temeljna pravica iz delovnega razmerja, vendar so mogoča odstopanja od te ureditve. Odstopanja od navedene pravice dopušča tudi 158. člen Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 47/15 – ZZSDT, 33/16 – PZ-F, 52/16, 15/17 – odl. US, 22/19 – ZPosS, 81/19 in 203/20 – ZIUPOPĐVE; v nadaljnjem besedilu: ZDR) v povezavi z Direktivo 2003/88/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. 11. 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa (v nadaljnjem besedilu Direktiva 2003/88/ES), ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo Sveta 89/391/EGS z dne 12. 6. 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu.

Institut povišane pripravljenosti ureja ZSSloV v 3. členu. Povišana pripravljenost je institut, ki ga poznajo vse vojaške organizacije in ravnanje pripadnika v takšnih razmerah je podvrženo posebnim zahtevam, dolžnostim in odgovornostim. Povišana pripravljenost zagotavlja, da lahko vojaška enota organizirano in pravočasno začne izvajati zaukazano delovanje ne glede na razmere, kraj ali nasprotnika. Povišana pripravljenost je potrebno ali zahtevano stanje v poveljstvu, enoti ali zavodu v miru, med izvajanjem nalog SV zunaj države, med pripravljenostjo ali izvajanjem nalog kolektivne obrambe v skladu z načrti v okviru zavezništva ter v izrednem ali vojnem stanju. Za povišano pripravljenost se šteje tudi čas po sprejemu odločitve, da se napoti na izvrševanje nalog določena enota, ki je dana na razpolago za uporabo v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z mednarodnimi pogodbami, v obdobju šestih mesecev ali krajšem obdobju pred opravljanjem vojaške službe izven države.

Predlagana ureditev sledi ureditvi iz 64. člena ZSSloV, in sicer v zvezi z urejanjem posebnega položaja vojaške osebe oziroma njenih pravic v času povišane pripravljenosti.

Če namreč vojaška oseba odpove pogodbo o zaposlitvi med povišano pripravljenostjo, je določeno, da odpovedni rok začne teči z dnem, ko preneha veljati povišana pripravljenost oziroma je odpravljeno stanje, ki se po tem zakonu šteje za povišano pripravljenost, kar odstopa od teka odpovednega roka v običajni pripravljenosti SV. Zaradi pomena stanja povišane pripravljenosti morajo veljati določene omejitve pravic delavcev, posledično mora biti drugače od splošne zakonodaje urejen tudi delovni čas.

Upoštevajoč navedeno je treba v času povišane pripravljenost omejiti tudi pravice določenih, sicer po zakonu, ki ureja delovna razmerja, varovanih kategorij delavcev. Treba je preprečiti možnost, da bi se pripadniki SV izognili opravljanju vojaške službe v času povišane pripravljenosti, ko je opravljanje te službe povezano tudi z večjimi nevarnostmi oziroma tveganji. Predlaga se, da je v času povišane pripravljenosti delovni čas pripadnikov ter kraj opravljanja dela odvisen od vrste, namena, obsega dela in službenih potreb zaradi česar se določbe ZSSloV in zakona, ki ureja delovna razmerja, o časovnih omejitvah dnevne, tedenske ali mesečne delovne obveznosti, upoštevanje odmora, dnevnega ali tedenskega počitka ter dela preko polnega delovnega časa, ne uporabljajo. Delovni čas v času povišane pripravljenosti se tako uredi drugače, kot to velja po splošnih predpisih. O razporeditvi delovnega časa odloča nadrejeni poveljnik bataljona, njemu enake ali višje enote oziroma poveljnik enote ali začasne skupine, ki je napotena v drugo državo. V času povišane pripravljenosti tudi ne veljajo omejitve in prepovedi glede kraja opravljanja dela (208. člen ZDR-1) ter odrejanja delovnega časa, vključno s prerazporejanjem delovnega časa, odrejanjem dela preko polnega delovnega časa ter opravljanjem nočnega dela zaradi varstva različnih kategorij delavcev po splošnih predpisih. Tako se lahko odredi delo v prerazporejenem delovnem času, delo preko polnega delovnega časa in nočno delo ter opravljanje dela v drugem kraju (npr. napotitev na opravljanje vojaške službe izven države) za:

- pripadnike, ki negujejo otroka do treh let starosti (prvi odstavek 185. člen ZDR-1),
- starejše pripadnike (199. člen ZDR-1).

S predlagano rešitvijo se drugače, kot je določeno v 208. členu ZDR-1, ureja, da se pripadnika SV, tudi če gre za varovano kategorijo, lahko napoti na delo v tujino. Izjeme od zapisanega so kategorije, ki jih predlog zakona posebej našteva v tretjem odstavku in primeri, ki skladno z ZDR-1 uživajo absolutno zaščito

Poseben status in s tem zaščito pred opravljanjem dela v teh pogojih dela imajo torej pripadniki, ki skladno z ZDR-1 uživajo absolutno zaščito:

- noseče pripadnice in še eno leto po porodu oziroma ves čas, ko pripadnica doji otroka (drugi odstavek 185. člen ZDR-1),
- pripadniki, ki imajo polni delovni čas krajši od 36 ur zaradi varstvenih razlogov (143. člen ZDR-1),
- pripadniki, ki delajo krajši delovni čas od polnega v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju in drugimi predpisi (65. člen ZDR-1),
- pripadniki, katerim bi se po pisnem mnenju pooblaščenega zdravnika, oblikovanem ob upoštevanju mnenja osebnega zdravnika, zaradi takega dela lahko poslabšalo zdravstveno stanje.

Predlog zakona ohranja v času odrejene povišane pripravljenosti zaščito še nekaterih kategorij delavcev, in sicer:

- če sta oba starša pripadnika SV in sta razporejena v poveljstvo ali enoto, ki je v povišani pripravljenosti, lahko eden izmed njiju v času odrejene povišane pripravljenosti uveljavlja pravico zaradi vzgoje in varstva otroka, ki še ni dopolnil 15 let starosti,
- če gre za starša samohranilca, ki živi sam z otrokom, ki še ni dopolnil 15 let,
- če gre za starša, ki živi s hudo bolnim otrokom ali otrokom, ki potrebuje posebno nego in varstvo, v skladu s predpisi, ki urejajo družinske prejemke.

Četrty odstavek določa, da je treba pripadnikom, zaradi varstva in zdravja pri delu, zagotoviti minimalno potreben počitek glede na vrsto nalog in potrebe opravljanja nalog ter v obsegu kot to dopuščajo razmere, o čemer odloča nadrejeni poveljnik. Omejitev glede zagotavljanja minimalno potrebnega počitka je skladna z 158. členom ZDR-1, v povezavi z Direktivo Evropskega parlamenta in sveta 2003/88/ES z dne 4. novembra 2003 o določenih vidikih delovnega časa, ki se v uvodnem delu sklicuje na Direktivo sveta 89/391/EGS z dne 12. junija 1989 o uvajanju ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu ter relevantno sodno prakso Sodišča Evropske unije. Določene službe lahko glede na specifikum del in nalog uredijo delovni čas in organizacijo le-tega drugače (npr. policija, vojska). V primeru povišane pripravljenosti in izhajajočih nalog oziroma dejavnosti, ki jih pripadniki SV zaradi tega opravljajo, ni mogoče spoštovati pravil o organizaciji delovnega časa, kot so ta določena v Direktivi 2003/88 z dne 4. 11. 2003 o določenih vidikih organizacije delovnega časa. Gre za opravljanje del in nalog v povišani pripravljenosti, katerih resnost in obseg zahteva sprejetje ukrepov, ki so nujni za zaščito življenja, zdravja in varnosti skupnosti, tudi mednarodne, ter katerih izvedba bi bila lahko ogrožena, če bi bilo treba upoštevati vsa pravila, ki so določena v zadevni direktivi.

Peti odstavek določa, da je pripadnik, ki iz neopravičenih razlogov odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu z ZSSloV in ZObr in je razporejen v enoto, ki je dana na razpolago za uporabo za določeno časovno obdobje v skladu z načrti za kolektivno obrambo v okviru zavezništva oziroma v skladu z drugimi mednarodnimi pogodbami ali v enoto ali skupino v različni stopnji pripravljenosti, namenjeni za bojno delovanje v miru v primeru potrebe, zaradi česar je upravičen do povečanja plače skladno s tretjim odstavkom 59. členom tega zakona, dolžan tako prejeto povečanje plače vrniti. Pripadniki, ki so razporejeni v sestavo tako oblikovanih sil oziroma zmogljivosti se morajo zavedati, da se tako oblikovana sila oziroma zmogljivost lahko kadarkoli vpokliče z namenom izvajanja svojega poslanstva. Tako oblikovane sile oziroma zmogljivosti predstavljajo premestljive zmogljivosti SV, ki se oblikujejo za potencialno uporabo v celotnem spektru delovanja pri izvajanju obrambnih nalog v zavezništvu, vključno s kolektivno obrambo, v okviru EU in skladno z ostalimi sklenjenimi mednarodnimi pogodbami in sporazumi. Pripadniki so dolžni vrniti povečanje plače, ki so ga prejeli zaradi umestitve v sestavo tako oblikovanih sil, za ves čas, ko so bile te sile, skladno z ukazom načelnika Generalštaba SV, v povišani stopnji pripravljenosti. Pripadniki, ki jim je okoliščina, zaradi katere bi po splošnih predpisih lahko uveljavljali varovan status (omejitev dela v prerazporejenem delovnem času, nočno in nadurno delo), nastala v času odrejene povišane pripravljenosti, tega varstva v času, ko so razporejeni v

sestavo tako oblikovanih sil oziroma zmogljivosti ne morejo uveljavljati, razen če gre za kategorije pripadnikov iz tretjega odstavka tega člena.

K novemu 53.b členu

Novi 53. b člen ureja pripravljenost za delo v času opravljanja stražarske službe. S predlagano rešitvijo se odpravlja neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2003/88/ES, v povezavi z opravljanjem stražarske službe. Predlog določa, da se med opravljanjem stražarske službe, pripravljenost za delo šteje v delovni čas, pri čemer pa velja, da pripadniki v času odrejene pripravljenosti za delo dejansko ne opravljajo dela, razen v primeru izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge, ko se jim tako opravljene ure štejejo kot ure opravljene preko polnega delovnega časa. Pripravljenost za delo v času opravljanja stražarske službe ne posega v pravico do dnevnega počitka, razen v primeru izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge, ko pripadniki tudi dejansko opravijo delo ter za to tudi dobijo ustrezno plačilo. Čas pripravljenosti, ko pripadnik dejansko ne opravlja dela se šteje kot zagotovljen dnevni počitek.

Ure pripravljenosti oziroma razpoložljivosti za delo se tako ne štejejo v ure, opravljene preko polnega delovnega časa, saj tudi ne gre za nobenega od primerov, v katerih je mogoče določiti nadurno delo po 144. ali 145. členu ZDR-1. Položaj pripadnika, ki v navedenem času ne opravlja dela, torej ne sledi potrebam dela preko polnega delovnega časa in tudi ne ustreza namenu nadurnega dela temveč institutu pripravljenosti (tako sodba VS VIII Ips 196/2018). Skladno z izpostavljenimi sodbami pa se čas pripadnikove pripravljenosti v obdobju straže šteje v delovni čas. Pripadniki v času pripravljenosti (ki se šteje v delovni čas) dejansko ne opravljajo dela (razen v primeru izrednega dogodka ali zaradi dokončanja začete naloge) zaradi česar je izključeno, da bi se te (priznane) ure štele kot delo preko polnega delovnega časa. Predlagana ureditev tudi izključuje predpisano omejitev delovnega časa, in sicer lahko pri opravljanju stražarske službe delovni čas traja tudi več kot 12 ur na dan in več kot 56 ur na teden. Šteje se, da pripadniki, ki opravljajo stražarsko službo, opravljajo delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času. Glede na določila Zakona o obrambi lahko opravljanje stražarske službe traja neprekinjeno do največ sedem dni. Ker varovanja na določenih objektih, ki so posebnega pomena za obrambo, ni mogoče organizirati drugače (npr. z izmenami, na kar napotuje sodba sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021), je nujno treba urediti, da lahko delovni čas pripadnika, ki opravlja stražarsko službo, traja tudi več kot 12 ur na dan in posledično tudi več kot 56 ur na teden. Ker se opravljanje stražarske službe šteje za delo v neenakomerno razporejenem ali začasno prerazporejenem delovnem času, skladno z ZObr velja, da se upošteva polni delovni čas kot povprečna delovna obveznost v obdobju, ki ne sme biti daljše kot šest mesecev.

Pri določitvi višine plačila za pripravljenost za delo, ki se šteje v delovni čas, se upoštevajo splošna pravila o plačilu, ki pripada javnemu uslužbencu za delovni čas. To pomeni, da pripada plačilo, kot izhaja iz pogodbe o zaposlitvi za delo v polnem delovnem času, torej 100% plačilo osnovne plače.

Pri opravljanju ostalih nalog SV se pripravljenost za delo ne spreminja in se izvaja skladno s 97.e členom ZObr.

K 4. členu

V povezavi z novima členoma 49.a in 53.a se dodata dva nova odpovedna razloga, in sicer

- če vojaška oseba odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi. S tem odpovednim razlogom se želi kaznovati samovoljna ravnanja vojaških oseb v tistih situacijah, ko je opravljanje vojaške službe povezano tudi z večjimi nevarnostmi oziroma tveganji;
- če vojaška oseba skladno z 49.a členom tega zakona ne izpolni obveznosti iz pogodbe o izobraževanju, se ji odpove pogodba o zaposlitvi v 30 dneh po izteku roka, ki je določen v pogodbi o izobraževanju ob delu. Kandidat za vojaka ostaja v delovnem razmerju do končnega roka za izpolnitev obveznosti po pogodbi o zaposlitvi, saj bo ves čas izobraževanja opravljal delo vojaka, kar vključuje tudi vojaško usposabljanje, izobraževanje ter več dnevne vaje. Na ta način se mu omogoči, da v skrajno določenem roku opravi izobraževanje.

K 5. členu

Odklonitev ali neizvršitev ukaza med povišano stopnjo pripravljenosti se določi kot prekršek. Z globo od 600 do 1200 evrov se kaznuje za prekršek posameznik, ki odkloni ali ne izvrši ukaza med povišano pripravljenostjo oziroma izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost v skladu z ZSSloV in Zakonom o obrambi. Stanje povišane pripravljenosti, skladno z deveto točko 3. člena ZSSloV, izraža večjo bojno pripravljenost poveljstev, enot in zavodov in se zato šteje za najpomembnejšo nalogo Slovenske vojske. V takšnih okoliščinah in zaradi nastalih razmer se zato ne sme zgoditi, da bi katerikoli pripadnik odklonil izvršitev ukaza in mora biti v tem primeru najstrožje sankcioniran (ne samo z odpovedjo pogodbe o zaposlitvi, ampak tudi z globo za prekršek). Predlagana ureditev tudi sledi ureditvi prekrška iz 93. člena ZSSloV, ko je za prekršek sankcioniran posameznik, ki samovoljno zapusti poveljstvo, enoto ali zavod med povišano pripravljenostjo oz. izvajanjem nalog, ki se štejejo za povišano pripravljenost.

K. 6. členu

Gre za redakcijski popravek, v tem odstavku je bil namreč napačen sklic, in sicer se je sedmi odstavek 92. člena skliceval sam nase namesto na šesti odstavek tega člena.

K 7. členu

V treh mesecih od uveljavitve tega zakona minister uredi način izvajanja pravic in obveznosti z 49.a člena, ki so podrobneje opisane v obrazložitvi k 1. členu.

K 8. členu

Zakon o obrambi se, skladno z 124. členom Ustave RS sprejema s kvalificirano večino. Glede na materijo, ki se skladno z ustavo mora urejati v Zakonu o obrambi, pa ni v neskladju z Ustavo RS, da se delovni čas pri opravljanju stražarske službe uredi v ZSSloV drugače, kot je to urejeno v Zakonu o obrambi. S predlagano rešitvijo se odpravlja neskladje nacionalne zakonodaje z Direktivo 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa, v povezavi z izdano sodbo sodišča EU, opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021, v

povezavi z opravljanjem stražarske službe.

Predlaga se, da se v 97.č členu Zakona o obrambi črtajo drugi in tretji odstavek ter drugi stavek četrtega odstavka, ki zaradi črtanja prej omenjenih odstavkov postane drugi odstavek 97.č člena Zakona o obrambi.

Zakon o obrambi v drugem odstavku 97.č člena določa, se da vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, šteje, kot da delajo v deljenem delovnem času ter da se ure, v katerih vojaške osebe, ki ne opravljajo dejanskega dela, ne štejejo v delovni čas, ampak se štejejo kot pripravljenost za delo na delovnem mestu. Nadalje je v tretjem odstavku istega člena določeno, da dnevna delovna obveznost med stražo ne sme presegati 12 ur ter da se v primeru izrednega dogodka oziroma zaradi dokončanja začete naloge, vojaški osebi delovni čas izjemoma podaljša, pri tem pa se ure, ki jih opravi po že opravljenih 12 urah dejanskega dela, štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa. V drugem stavku četrtega odstavka 97.č člena Zakona o obrambi, ki se s tem zakonu črta je določeno, da imajo vojaške osebe pravico do prekinitve za počitek na kraju, kjer se opravlja straža s tem, da se jim v redni delovni čas šteje 12 ur, preostalih 12 ur pa kot pripravljenost za delo. Navedeno se sedaj z 49.a členom ZSSloV ureja drugače, zato je bilo te določbe iz ZObr črtati.

K 9. členu

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Pravilnik o kritju stroškov za pridobitev srednje poklicne in srednje strokovne izobrazbe za zaposlitev v Slovenski vojski kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka (Uradni list RS, št. 60/22) kot posledica spremembe črtanja petega in šestega odstavka 50. člena ZSSloV in spremenjenega desetega odstavka navedenega člena..

K 10. členu

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu.

IV. BESEDILO ČLENOV, KI SE SPREMINJAJO

Zakon o službi v Slovenski vojski

50. člen

(Štipendisti, pripravniki in vojaško usposabljanje)

(1) Štipendist ali štipendistka (v nadaljnjem besedilu: štipendist) po končanem šolanju sklene pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske v skladu z Zakonom o obrambi za določen čas, vendar ne krajši kot je čas štipendiranja.

(2) Ministrstvo lahko razpiše in podeli štipendije tudi za pogodbeno službo v rezervni sestavi vojske. Štipendist mora po končanem šolanju skleniti z ministrstvom pogodbo o službi v rezervni sestavi vojske. Pogodba o službi v rezervni sestavi vojske se sklene za najmanj pet let oziroma najmanj za čas štipendiranja.

(3) Štipendist, ki po končanem šolanju sklene pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske kot podčastnik, častnik, vojaški uslužbenec ali civilna oseba oziroma drug pripravek, ima v času pripravništva plačo v višini 90% plače s pripadajočimi dodatki za formacijsko dolžnost, za katero opravlja pripravništvo. Štipendist, ki se zaposli v stalni sestavi vojske kot vojak, se zaposli kot kandidat za vojaka in ne opravlja pripravništva.

(4) Štipendist, ki po svoji volji pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi oziroma pogodbo o službi v rezervni sestavi, odpove pred iztekom roka, določenega v pogodbi, mora vrniti sorazmeren del prejemkov, prejetih med šolanjem oziroma stroškov šolanja, ki jih je pokrilo ministrstvo glede na čas opravljanja vojaške službe v stalni oziroma rezervni sestavi. Štipendist, ki pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe o službi v rezervni sestavi ne sklene, mora vrniti celoten znesek prejemkov, prejetih med šolanjem oziroma stroškov šolanja, ki jih je pokrilo ministrstvo.

(5) Ministrstvo lahko krije stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe kandidatu, ki je sklenil pogodbo o prostovoljnem služenju vojaškega roka. Kandidat mora po končanem šolanju skleniti pogodbo o zaposlitvi v stalni sestavi vojske kot vojak za najmanj deset let. S posameznim javnim vzgojno-izobraževalnim zavodom ministrstvo sklene ustrezno pogodbo, s katero opredeli izvedbo izobraževalnega programa in stroške izvajanja.

(6) Kandidat, ki pogodbe o zaposlitvi ne sklene, mora vrniti stroške pridobitve srednje poklicne oziroma srednje strokovne izobrazbe. Sorazmeren del teh stroškov je dolžan povrniti tudi kandidat, ki pogodbo o zaposlitvi po svoji volji odpove pred iztekom roka, določenega v pogodbi.

(7) Štipendisti in druge osebe, ki se prostovoljno usposabljaajo za vojaško obrambo ali

druge obrambne naloge oziroma sodelujejo v drugih programih vojaškega ali obrambnega usposabljanja ali dejavnostih, ki jih organizira ministrstvo, imajo med usposabljanjem pravico nositi uniformo, oznako pripadnosti Slovenski vojski in se usposabljati za uporabo vojaške oborožitve in opreme v skladu s predpisi.

(8) Osebe iz prejšnjega odstavka morajo med usposabljanjem spoštovati programe dela, notranji red, temeljna načela vojaške discipline in predpisane varnostne ukrepe za ravnanje z vojaško oborožitvijo in opremo.

(9) Minister določi oblike in način usposabljanja štipendistov in drugih oseb za vojaško obrambo in druge obrambne naloge in izvajanje drugih dejavnosti iz četrtega odstavka tega člena.

(10) Minister natančneje uredi kritje stroškov iz petega odstavka tega člena in štipendiranje za delo v vojski oziroma za službo v rezervni sestavi vojske.

62. člen

(prenehanje veljavnosti pogodbe o zaposlitvi)

(1) Poleg odpovednih razlogov, navedenih v 94. členu Zakona o obrambi, se vojaški osebi lahko pogodba o zaposlitvi enostransko odpove tudi:

1. če je bila neupravičeno odsotna z dela zaporedoma tri delovne dni in se vrne na delo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
2. če je bila neupravičeno odsotna z dela zaporedoma tri delovne dni in se ne vrne na delo – z zadnjim dnem, ko je bila še na delu;
3. če je bila neupravičeno odsotna z dela pet delovnih dni v presledkih v času šestih mesecev – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
4. če je neupravičeno zapustila enoto med opravljanjem vojaške službe med povišano pripravljenostjo – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
5. če je ob sklenitvi pogodbe o zaposlitvi zamolčala njej znane podatke ali navedla neresnične podatke, ki so pomembni za opravljanje vojaške službe, za katero je sklenila pogodbo o zaposlitvi – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
6. če zavrne akt o imenovanju na formacijsko dolžnost ali ne začne opravljati formacijske dolžnosti, na katero je imenovana – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi;
7. če ji je izrečen disciplinski ukrep prenehanja delovnega razmerja – z dnem dokončnosti akta o izrečenem disciplinskem ukrepu;
8. če ne opravi temeljnega vojaškega usposabljanja – v 30 dneh po izpolnitvi razveznega pogoja iz pogodbe o zaposlitvi, ne glede na razlog, zaradi katerega vojaška oseba ni opravila temeljnega vojaškega strokovnega usposabljanja;
9. če je ugotovljen varnostni zadržek, ki predstavlja oviro za delo na obrambnem področju – z dnem dokončnosti akta o enostranski odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

(2) Vojaška oseba lahko odpove pogodbo o zaposlitvi, pri čemer mora ostati na delu do izteka odpovednega roka v skladu s tem zakonom.

(3) Odpovedni rok iz prejšnjega odstavka se določi za posamezne formacijske dolžnosti v formaciji in traja najmanj 30 dni in največ 180 dni. Odpovedni rok se lahko skrajša sporazumno med vojaško osebo in nadrejenim poveljnikom bataljona, njemu enake ali višje enote.

(4) Vojaška oseba in minister oziroma po njegovem pooblastilu načelnik generalštaba se lahko pisno sporazumeta o odpovedi pogodbe o zaposlitvi. Pisni sporazum mora poleg datuma prenehanja pogodbe o zaposlitvi vsebovati tudi določbe o finančnih obveznostih, ki jih ima vojaška oseba do ministrstva ter način in roke, v katerih bo obveznosti poravnala.

(5) Če se po sklenitvi pogodbe o zaposlitvi ugotovi, da je bila pogodba o zaposlitvi sklenjena v nasprotju s predpisi ali s splošnimi akti, se pogodba razveljavi.

92. člen

(skrb za nekdanje pripadnike)

(1) Pripadnikom, ki so do upokojitve delali na ministrstvu, se po upokojitvi zagotavlja: uporaba klubskih prostorov, športnih in drugih objektov v vojašnici ali drugem najbližjem objektu ministrstva; pomoč pri organiziranju oskrbe na domu, če za to zaprosijo; pomoč pri sprejemu v domove starostnikov, če za to zaprosijo; podaljšanje najemne pogodbe ali odkup službenega stanovanja; pravno svetovanje v zadevah, povezanih z njihovim delom na ministrstvu, razen če gre za zadeve, v katerih so v sporu z ministrstvom ali drugim državnim organom oziroma državo.

(2) Ministrstvo zagotavlja prostorske in druge pogoje za delovanje stanovskega združenja upokojenih pripadnikov.

(3) Pripadnik, ki je do upokojitve delal na ministrstvu, lahko zaprosi za podaljšanje najemne pogodbe za službeno stanovanje za nedoločen čas oziroma odkup takega stanovanja, če mu to stanovanje pomeni edino stanovanje. Podaljšanje najemne pogodbe oziroma odkup se mu omogoči pod pogoji in na način, določen z aktom, ki ureja uporabo in upravljanje s službenimi stanovanji v ministrstvu.

(4) Vojaške osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, imajo po upokojitvi pravico nositi službeno uniformo brez položajnih oznak, zlasti na vojaških slovesnostih, počastitvah ali žalovanjih ter podčastniških, častniških ali veteranskih srečanjih.

(5) Vojaške in civilne osebe, ki so do upokojitve delale na ministrstvu, oziroma nekdanje ministre za obrambo in državne sekretarje na ministrstvu, se pokoplje z vojaškimi častmi na način in pod pogoji, določenimi v pravilih službe o pogrebu z vojaškimi častmi. Z vojaškimi častmi se v skladu s to določbo pokoplje tudi druge zaposlene, ki so do upokojitve delali na ministrstvu, s činom polkovnika ali višjim oziroma s XIV. ali višjim razredom.

(6) Nekdanjim pripadnikom, ki jim je prenehala pogodba o zaposlitvi brez krivdnih razlogov, pa so v Slovenski vojski delali najmanj pet let, pripadajo pravice iz prve in pete alinee prvega odstavka tega člena.

(7) Nekdanjim pripadnikom iz prvega in sedmega odstavka tega člena se ob prenehanju pogodbe o zaposlitvi na njihovo zahtevo izda izkaznica, katere obliko in vsebino določi minister, na podlagi katere uveljavljajo pravice v skladu s tem zakonom.

Zakon o obrambi

97.č člen (straža)

(1) Straže trajajo praviloma nepretrgoma 24 ur.

(2) Vojaškim osebam, ki opravljajo stražarsko službo, se šteje, kot da delajo v deljenem delovnem času. Ure, v katerih ne opravljajo dejanskega dela, se ne štejejo v delovni čas, ampak se štejejo kot pripravljenost za delo na delovnem mestu.

(3) Dnevna delovna obveznost med stražo ne sme presegati 12 ur. V primeru izrednega dogodka oziroma zaradi dokončanja začete naloge, se lahko vojaški osebi delovni čas izjemoma podaljša, pri tem pa se ure, ki jih opravi po že opravljenih 12 urah dejanskega dela, štejejo kot ure, opravljene preko polnega delovnega časa.

(4) Opravljanje stražarske službe lahko traja neprekinjeno do največ sedem dni. Vojaške osebe imajo pravico do prekinitve za počitek na kraju, kjer se opravlja straža, s tem, da se jim v redni delovni čas šteje 12 ur, preostalih 12 ur pa kot pripravljenost za delo.

V. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

Predlaga se obravnava zakona po skrajšanem postopku skladno z 142. členom Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21), saj gre za manj zahtevne spremembe in dopolnitve zakona ter za manj zahtevne uskladitve zakona s pravom Evropske unije.

S predlogom zakona se sledi Direktivi 2003/88/ES o določenih vidikih organizacije delovnega časa, v povezavi z izdano sodbo sodišča EU opr. št. C-742/19 z dne 15. 7. 2021 ter se z manjšimi spremembami obstoječega zakona in pogojev za zaposlitev povečuje možnosti za zaposlitev.

VI. PRILOGE

- MSP-test